

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.21.084/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Birk Csaba ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím.) felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd (cím.) által képviselt alperes neve (cím.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 25.P.21.121/2017/3. sorszám alatti ítélete ellen a felperes által 6., az alperes által 4. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, megállapítja, hogy a felek HIT 0041410 számú kölcsönszerződése az ügyleti kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiányában érvénytelen és érvényessé nyilvánítja akként, hogy az induló ügyleti kamat mértéke 16,3 %.

A felperest az állam javára terhelő illetékfizetési kötelezettségének mértékét 74 300 (hetvennégyezer-háromszáz) forintra, az alperest terhelő illetékfizetési kötelezettségének mértékét 44 250 (negyvennégyezer-kétszázötven) forintra felemeli, míg az alperest felperes javára perköltség megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzi.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak - külön felhívásra - további 82 292 (nyolcvankétezer-kétszázkilencvenkét) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Ezt meghaladóan a felek az első- és másodfokú eljárással felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az alperes, illetőleg az alperesi jogelőd 2008. május 28. napján kötött együttműködési megállapodást az A. Zrt. kereskedővel, melyben felhatalmazta az A. Zrt-t, hogy az alperes, alperesi jogelőd nevében és képviselőjében kölcsön-, lízing-, illetve bérleti szerződéseket kössön. A kereskedő feladatai közé tartozott többek között teljes körű tájékoztatás nyújtása az ügyfelek számára az alperes és alperesi jogelőd által kínált gépjármű finanszírozási lehetőségekről, azok feltételrendszeréről.

A felperes és a 2009. december 9. napján kölcsönszerződést kötöttek, melynek értelmében az alperes 1 376 000 forint összegű, svájci frank devizanemben nyilvántartott kölcsön folyósítását vállalta abból a célból, hogy a felperes annak felhasználásával megvásárolja a ... forgalmi rendszámú SEAT Cordoba típusú gépjárművet az A. Zrt-től.

A felperes ugyanezen a napon úgynevezett kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá, mely tájékoztatta a kamatkockázat és árfolyamkockázat jellemzőiről. Rögzítette, hogy a devizaalapú hitel árfolyamkockázattal jár, mivel a törlesztőrészlet devizában van meghatározva és forintba kerül átszámításra, árfolyamkülönbség keletkezik, ha változik az adott deviza forintba viszonyított árfolyama a szerződéskötéskor érvényes mértékadó árfolyammal szemben. Felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a deviza árfolyamának jövőbeni változása kiszámíthatatlan. Tájékoztatta továbbá a felperest arról is, hogy havi fix konstrukcióban kötött szerződés esetén az árfolyamváltozás nem a hátralévő díjak havi összegének módosulásával, hanem a szerződés futamidejének változtatásával kerül elszámolásra.

A szerződéshez kapcsolódóan 2009. december 18. napján a felperes és az alperesi jogelőd opciós szerződést is kötöttek.

A felperes 2009. december 9. napján kelt adásvételi szerződéssel a gépjárművet megvásárolta 1 720 000 forintos vételáron. A gépjármű átadására a csatolt átadás-átvételi jegyzőkönyv tanúsága szerint 2010. január 11. napján került sor.

Az alperesi jogelőd ezen kölcsönszerződést és opciós szerződést érvénytelennek tekintette, ezért a felperes, mint adós és az alperes, mint hitelező 2010. január 8. napján HIT0041410 szám alatt újabb kölcsönszerződést kötöttek, melyben az alperes 1 376 000 forint svájci frank alapon nyilvántartott kölcsön nyújtását vállalta a felperes részére, a felperes pedig vállalta annak szerződés szerinti visszafizetését 2010. február 15. napjától kezdődően 60 havi, 33 382 forintban meghatározott törlesztőrészlet megfizetése mellett. A szerződésben rögzített THM 18,8 % volt, a szerződés az ügyleti kamat százalékos mértékét nem tartalmazta. Az egyedi kölcsönszerződésben rögzítettek szerint az összes megfizetendő törlesztőrészlet összege 2 002 920 forint volt.

A szerződés 10. pontja szerint a felperes által választott kamatváltozás és árfolyam-változás elszámolási módja a fix törlesztőrészletekkel rendelkező devizaalapú finanszírozás volt, melyre tekintettel a kamatváltozás és árfolyamváltozás elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás és árfolyamváltozás esetén a futamidő - azonos törlesztőrészletek mellett - meghosszabbodik, míg a visszajáró árfolyamváltozást a kölcsönbe adó visszautalni volt köteles a kölcsönbe vevőnek.

A szerződés 2. pontja szerint a szerződés elválaszthatatlan részét képezte a ... hitelezési tevékenységére vonatkozó HITGd/2010.01.01. számú üzletszabályzata.

Az üzletszabályzat I.15. pontja szerint törlesztőrészlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességhez tartozó tőke, valamint kamattörlesztési kötelezettség együttes összege.

Az I.16. pont szerint a tőkére vetített kamat degresszív módon került meghatározásra az ott írtak szerint.

Az I.18. pont tartalmazta a kalkulációs kamatláb meghatározását.

A II.A.1. pontjában rögzítették a felek a referencia kamatlábat, valamint a referencia kamatlábhoz kapcsolódó árazási elveket, illetőleg a kamatperiódusra vonatkozó rendelkezéseket, míg a II.B. pont tartalmazta a kamat megváltoztatásának szabályait.

Az üzletszabályzat V.3. pontja szerint a hitelező a folyósított kölcsön összege után jogosult volt kamatot felszámítani. A kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpont-jában az ott írt $K_i = H_i \cdot r \cdot (t_i - t_{i-1}) / 36.000$.

Az üzletszabályzat XIII. fejezete tartalmazta a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket, az árfolyamváltozás, illetőleg kamatváltozás elszámolásának módját.

2010. január 11. napján a felek a kölcsönszerződéshez kapcsolódóan opciós szerződést is kötöttek a kölcsönbe vevő kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek elsődleges biztosítására. A szerződés 5. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatta, ameddig vele szemben kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbe vevő maradéktalanul nem teljesítette.

A szerződés 8. pontja értelmében a hitelező vételi jogát akkor gyakorolhatta, ha a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben vagy egészben nem tett eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá, ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra került.

A 12. pont szerint a felek megállapodtak abban, hogyha a hitelező opciós jogát gyakorolja, a gépjárműre vonatkozó tulajdonjogát a gépjármű törzskönyvébe a kölcsönbe vevő minden egyéb jognyilatkozata nélkül jogosult átvezetni.

Az üzletszabályzat VII.1. pontja szerint a kölcsönbe vevő köteles volt a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvébe a hitelező javára vételi jogot vagy jelzálogjogot és annak biztosítására elidegenítési- és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg. A VII.2. pontban az adós arra is kötelezettséget vállalt, hogy nem veszi át a gépjárművet addig a szállítótól, amíg ezen feltételeknek nem tett eleget, míg a VII.3. pontjában megállapodtak, hogy amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a kölcsönbe vevő birtokába került, azt köteles haladéktalanul a hitelező részére értékküldeményként továbbítani.

A V.5. pont szerint a hitelező javára a megvásárolt gépjárműre alapított opciós jog úgynevezett zárt opció, azaz a hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. A V.6. pont szerint amennyiben a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

A felperes és házastársa pénzügyi békéltető testülethez fordultak, ahol 2013. december 10. napján az alperessel egyezséget kötöttek, és a felek között HIT0041410 számon létrejött szerződéshez kapcsolódóan a pénzügyi szolgáltató által átadott teljes körű elszámolást tájékoztatásként és elszámolásként elfogadták.

Az alperes a szerződést 2015. július 10. napjára felmondta, mivel többszöri fizetési felszólítása ellenére a felperes szerződésből lejárt fizetési kötelezettségét nem teljesítette.

Az alperes a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: elszámolási törvény) előírt elszámolási kötelezettségét teljesítette, az elszámolás felülvizsgált. Az alperes 2015. július 1. napján kelt tájékoztatása szerint a szerződésből eredő teljes tartozás ekkor 380 147 forint volt.

A felperes módosított keresetében kérte az alperessel kötött szerződés létre nem jöttének, valamint érvénytelenségének megállapítását. Hivatkozott arra, hogy a szerződés a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és

e) pontjába ütközik, az nem tekinthető devizaalapú kölcsönszerződésnek. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 237. §-a alapján kérte a felek közötti elszámolás elrendelését forint kölcsön figyelembevételével, annak hatályossá nyilvánítás útján tartotta elképzelhetőnek, kérte az alperes kötelezését 218 622 forint megfizetésére.

Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest a gépjármű törzskönyvének kiadására.

A szerződés létre nem jötte tekintetében hivatkozott arra, hogy a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítása hiányzott, a szerződést az alperes részéről erre jogosultsággal nem rendelkező kereskedő írta alá.

Állította, hogy az alperes üzletszabályzatának árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése, a kockázatteltérő nyilatkozat tisztességtelen, a szerződés megkötését megelőzően az alperes az árfolyamkockázatról nem tájékoztatta.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelemmel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy az üzletszabályzat V.5. pontjában úgynevezett zárt opció került kikötésre, ekként a szerződésben rögzített 5 éves időtartam a szerződésben kikötött feltételtől számítandó. Állította, hogy a törzskönyv birtokban tartása az opciós jogtól független önálló biztosítéka a szerződésnek.

Mind a szerződés létre nem jöttének, mind az érvénytelenségnek a megállapítása iránti kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy adja ki a felperesnek a ... forgalmi rendszámú személygépjármű törzskönyvét, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az állam javára 15 000 forint kereseti illetéket. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az állam javára 36 000 forint kereseti illetéket, valamint a felperes javára 15 000 forint perköltséget.

A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem vonatkozásában rögzítette, hogy az üzletszabályzat V.5. pontjában hitelező javára alapított úgynevezett zárt opció szerint a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatta az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. Ezen időtartam az opciós szerződés 5. pontja szerint a szerződés aláírásától számított 5 év volt. A két rendelkezés helyes értelmezése szerint az alperes az opciós szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatta opciós jogát, amíg a kölcsönszerződésből eredő tartozást a kölcsönbe vevő maradéktalanul nem teljesítette. Az opciós szerződés 5. pontjában kikötött időtartam 2016. január 11. napján (ténylegesen 2015. január 11. napján) letelt.

Megállapította, hogy az opciós szerződés, illetőleg az üzletszabályzat rendelkezései szerint a törzskönyv birtokban tartása az alperes opciós jogát biztosította, az opciós jog megszűnésével együtt az alperes törzskönyv birtokláshoz való joga is megszűnt.

Rögzítette, hogy a felperes a bíróság felhívása ellenére nem terjesztett elő az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdése szerinti határozott kereseti kérelmet, ezért a 37. § (2) bekezdése szerint úgy kellett tekinteni, hogy a szerződés létre nem jötte és érvénytelensége megállapítása iránti kereseti kérelmeit nem tartja fenn.

Részletesen megindokolta, hogy a tárgyalás felfüggesztésére miért nem látott lehetőséget, a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltségről, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet alapján a le nem rótt kereseti illeték megfizetéséről.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy a felek között a szerződés egyező akarat hiányában nem jött létre. Amennyiben a bíróság álláspontja

szerint a szerződés létrejött, annak megállapítását kérte, hogy az a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis. A 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4. pontja alapján kérte hivatalból megállapítani, hogy a perbeli szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába és f) pontjába ütközik. Kérte az alperes kötelezését 218 622 forint, valamint első- és másodfokú perköltségének megfizetésére.

Állította, hogy a törvényszék a jogszabályok téves értelmezésével nem tett különbséget hitel és kölcsön között, pedig azoknak más követelési joga és tartozás kötelezettsége. Az alperes pénzügyi vállalkozás, amely csupán monetáris tevékenységen kívüli pénzkölcsönt nyújthat. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az alperesnek lehetősége volt forintban nyújtott, devizában nyilvántartott kölcsönt folyósítani. A 250/2000. számú Kormányrendelet 9. § (19) bekezdésében, valamint a 2000. évi C. törvény 60. §-ában írtakra tekintettel álláspontja szerint az alperes csak akkor tarthatta volna devizában nyilván a kölcsönt, ha azt ténylegesen devizában is nyújtja. Állítása szerint a pénzügyi vállalkozás csak számviteli nyilvántartása szerint bevételezett, vagy már meglévő pénzeszközét adhatja kölcsön az adósnak, refinanszírozó hitelintézettől kapott hitelből nem kölcsönözhet. Hangsúlyozta a pénztermékre, mint a pénzszolgáltatás tárgyára vonatkozó közjogi jellegű rendelkezéseket. Állította, hogy a kölcsönbe adó és a refinanszírozó jogviszonyára tartozik, hogy az alperes milyen refinanszírozásból jut forráshoz, ennek terheit azonban a kölcsönszerződésen keresztül nem háríthatja át az adósra. A kölcsönügylet és a felek szerződése nem tartalmazza azt, hogy az adós ilyen ügylet devizakockázatát vállalta volna. Sérelmezte, hogy az alperes megfelelő elszámolást nem csatolt.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a felperes törzskönyv kiadása iránt előterjesztett kereseti kérelmének elutasítását kérte, másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak az újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását.

Továbbra is hivatkozott arra, hogy a kikötött vételi jog úgynevezett zárt opció, amely helyes értelmezése szerint a hitelező vételi jogát a szerződésben rögzített feltétel bekövetkezésétől számított 5 éven belül gyakorolhatja, ezen feltétel pedig az opciós szerződés 8. pontja értelmében az, hogy az adós fizetési kötelezettségének ne tegyen eleget, vagy a kölcsönszerződés felmondásra kerüljön, ezen megfogalmazás nem ütközik a Ptk. 375. §-ába.

Továbbra is állította, hogy az üzletszabályzat V.6. pontja, VII.2. pontja, VII.1. és VII.3. pontja alapján egyértelműen megállapítható, hogy a törzskönyv birtokban tartására nem az opciós jog, hanem a kölcsönszerződés biztosítékeként volt jogosult, azt atipikus biztosítékként kötötték ki.

Hivatkozott a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII.28.) Kormányrendelet 100. § (3) és (4) bekezdésében foglaltakra is.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében a törzskönyv kiadására irányuló rendelkezés tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezésével nem érintett körben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Utalt arra, hogy a fellebbezésben szereplő Hpt. 213. § (1) bekezdés f) pontjára történő felperesi hivatkozás a Pp. 247. § (1) bekezdésébe ütközik, azt figyelmen kívül kell hagyni. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az elszámolási törvény 37. §-ának megfelelő alkalmazásával járt el.

A felperes fellebbezése részben alapos, az alperes fellebbezése alaptalan.

Az ítéletábra elsődlegesen az alperes fellebbezésének hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelmét vizsgálta, figyelemmel arra, hogy annak alapossága esetén az egyéb

fellebbezések elbírálása okafogyottá válik. Az alperes ugyanakkor ezen kérelmének indokát nem adta. Az ítélet megállapítása szerint az elsőfokú eljárásban olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, nem történt, az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta, további bizonyítás lefolytatására szükség nincs, erre tekintettel az ítélet hatályon kívül helyezésének Pp. 252. § (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételei nem állnak fenn.

Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg ítéletében, hogy a felperes elsődleges, a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló kereseti kérelme érdemben nem vizsgálható. Az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdése ugyanis kizárólag a törvény hatálya alá tartozó szerződések érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelem esetében irányadó, kizárólag ebben az esetben teszi a felperes kötelezettségévé jogkövetkezmény levonására, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelem előterjesztését. A szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereseti kérelem nem tartozik az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdésének hatálya alá, annak az általános szabályoknak kell megfelelnie. E körben a Pp. 123. § rendelkezései lehetnek irányadók, azonban a felperes a szerződés létre nem jöttének megállapítása esetére elszámolásként az érvénytelenség körében előterjesztett jogkövetkezmény levonását kérte, tehát azt, hogy a bíróság a Ptk. 237. §-a alapján a felek közötti jogviszonyt számolja fel, és kötelezze az alperest 218 622 forint megfizetésére. A felperes ezen kereseti kérelme vonatkozásában marasztalás iránti kereseti kérelmet is előterjesztett, ezért ezen elsődleges kereseti kérelme érdemben elbírálandó volt.

Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a bizonyítási eljárást lefolytatta oly mértékben, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján e körben a felperes kereseti kérelme az ítélet megállapítására elbírálandó volt, az ítélet megállapítására Pp. 253. § (3) bekezdésére tekintettel e körben érdemi döntést hozhatott.

A felperes a per során ezen elsődleges kereseti kérelmének több indokát is adta. Hivatkozott arra (Miskolci Járásbíróság 39.P.20.743/2015/6. szám alatti jegyzőkönyv 2. oldal), hogy a kölcsönszerződésen, a gépjármű adásvételi szerződésen lévő aláírás ugyanaz két különböző pecséttel, az átadás-átvételi jegyzőkönyvön szereplő aláírások is ugyanezen személytől származnak. Hivatkozott arra is, hogy a felperes nem tudta, mit ír alá, nem nézte meg, nem volt erre ideje.

Utalta arra is, hogy a felek között devizaalapú szerződés nem jött létre, hiszen a szerződés erre vonatkozó kikötést nem tartalmaz, az alperesi mérlegben deviza nem szerepelt.

7. sorszám alatti előkészítő iratában hivatkozott továbbá arra is, hogy a kölcsönszerződést és adásvételi szerződést kölcsönös, egybehangzó akaratnyilvánítás hiánya miatt nem jött létre, illetőleg azért, mert a szerződés arra jogosultsággal nem rendelkező kereskedő írta alá. Az opciós szerződés körében utalta arra is, hogy a kölcsön-szerződéssel egyidejűleg, illetőleg annak lejártá előtt kötött opciós szerződés a Ptk. 255. § (2) bekezdésének megkerülésére irányul, ekként semmis.

Kifejtette továbbá, hogy a kölcsönszerződésben devizapárosról van szó, törlesztés helyett egy olyan kötelezettséget vállaltatott el vele az alperes, amelynek a törlesztéshez nincs köze. A szerződésben meghatározott fizetési kötelezettség megfelel egy FOREX-trade (devizapáros) tőzsdei ügyletnek. Az alperes elhallgatta a szerződés kettős jellegét, mely szerint annak kölcsön jellemzői csak addig érvényesülnek, amíg a kölcsön kifolyósításra kerül, ezt követően azonban a futamidő végéig már a FOREX-trade tőzsdeügylet jellemzői dominálnak. Mivel erről őt nem tájékoztatták, a szerződés a részéről akarathibás.

Utalta továbbá arra is (Miskolci Járásbíróság 39.P.20.743/2015/21. sorszám alatti jegyzőkönyv), hogy az alperes devizaügyletek bonyolításához szükséges PSZÁF engedéllyel nem rendelkezett.

21/F/1. sorszám alatti beadványában pedig előadta, hogy a pénzügyi vállalkozás csak kölcsönt nyújthat, és csak abban a pénznemben követelhet és tarthat nyilván követelést, amely pénznemben

azt nyújtotta. A szerződésből nem vezethető le a forint kölcsön deviza nyilvántartása és deviza kölcsön sem, valamint az sem, hogy az árfolyam változásának megfelelően a forint kölcsön tőketartozás is emelkedni fog ahhoz a kölcsönösszeghez képest, amit az adós felvett. Erre vonatkozóan akarategyezőség a felek között nem volt.

A felperesnek azonban egyetlen hivatkozása sem megalapozott.

Habár jelen peres eljárásban csatolásra valóban nem került, azonban az ítéletábrának más, előtte folyamatban lévő perből (Debreceni Ítéletábra Pf.II.20.869/2016.) hivatalos tudomása van arról, hogy az alperes részére 2000. június 23. napján keltezett alapítási és tevékenységi engedélyt adtak ki, mely szerint jogosult volt üzletági és termék korlátozás nélkül többek között pénzügyi lízing, kölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatást végezni. A Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontja szerint pénzügyi szolgáltatásnak minősül hitel- és pénzkölcsön nyújtása forintban, illetőleg devizában, valutában is. A 6/2013. Polgári jogegységi határozat indoklásának III. pontja szerint is a devizaalapú hitelezés a Ptk. 231. §-a rendelkezésein alapult. A devizakölcsön esetében is a tartozás devizában van meghatározva, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles teljesíteni. Ezen főszabálytól a felek szabadon eltérhettek. Az alperes tehát a PSZAF engedély alapján a felperessel köthetett svájci frank alapú kölcsönszerződést.

Az alperes, illetőleg alperesi jogelőd devizaalapú kölcsönszerződést képviselő útján is köthetett. A perben becsatolásra került az alperes, alperesi jogelőd és az **A. Kft.** között 2008. május 29. napján létrejött együttműködési megállapodás, melyben az alperes felhatalmazta az **A. Zrt-t**, hogy az alperes nevében és képviselőjében kölcsönszerződést kössön. A kölcsönszerződés aláírása során egyértelműen rögzítésre került, hogy azt az alperes részéről megbízott írta alá. Az alperes nyilatkozata szerint az aláíró **K. K.**, az **A. Zrt.** alkalmazottja volt. Erre vonatkozó iratok becsatolásának hiányában nem megállapítható, hogy ezen személyt munkaszerződése az értékesítési ügyletek lebonyolítására, így a kölcsönszerződés aláírására feljogosította-e, azonban az alperes törvényes képviselői 2015. június 26. napján kelt írásba foglalt nyilatkozattal a Ptk. 221. § (1) bekezdése alapján jóváhagyták az alperesi jogelőd nevében és képviselőjében eljáró **K. K.** nyilatkozatát és eljárását. Amennyiben tehát a szerződést alperes részéről aláíró személy álképviselőnek minősül, a szerződés a Ptk. 221. § (1) bekezdése alapján az alperes utólagos jóváhagyása folytán létrejött, ez okból nem is érvénytelen (BH1993. 181., 1994. 501., BDT2014. 3109.).

A 6/2013. Polgári jogegységi határozat egyértelműen állást foglalt a tekintetben is, hogy a devizaalapú kölcsön mögött, figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra, devizaforrás áll. Annak vizsgálata, hogy egy konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás, lehetetlen és egyben szükségtelen is. Rögzítette továbbá, hogy ezen szerződések nem tekinthetők kettős természetű, befektetési szolgáltatási tevékenységet is tartalmazó szerződéseknek, mivel ebben az esetben a hitelező nem az ügyfél pénzével végez pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket. A Kúria a jogegységi döntés meghozatala előtt széleskörű vizsgálatot végzett, e körben a Magyar Nemzeti Bank tájékoztatását is kikérte, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatát ennek megfelelően hozta meg.

A felek közötti kölcsönszerződés létrejötte szempontjából nincs jelentősége, hogy az alperes a felperes részére folyósított kölcsön pénzügyi forrását milyen módon teremtette meg, illetőleg annak sem, hogy az a kölcsön folyósítását követően esetlegesen milyen pénzügyi műveleteket végzett. A hitelezőt a szerződéssel kapcsolatosan esetlegesen terhelő közjogi, pénzügyi kötelezettségek a szerződés létrejötte szempontjából közömbösek, figyelemmel arra, hogy a szerződésből a szerződő felekre háruló kötelezettségekre befolyásuk nincs.

A peres felek szerződési akaratát elsődlegesen az általuk aláírt teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönszerződés tükrözi. Ezen kölcsönszerződésben egyértelműen meghatározásra került, hogy a kölcsön mértékadó devizaneme svájci frank, a szerződés részét képező HITGd/2010.01.01. szám alatti üzletszabályzat erre vonatkozóan több rendelkezést is tartalmaz, így a I.7. pontja normál deviza konstrukcióban, míg I.8. pontja a havi fix konstrukciót, az I.17. pont a mértékadó devizanemet, az I.20. pont az árfolyamot, az I.21. pont a rendkívüli árfolyameseményt, az I.22. pont a mértékadó árfolyamot, I.23. pont az árfolyamváltozás elszámolásának módját határozza meg. A V.4. pont az árfolyamváltozás kiterhelésére vonatkozó szabályokat tartalmazza, míg a VI.5. pont a kölcsönbe vevő azon nyilatkozatát, hogy vállalja a mértékadó devizanem és forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. A XIII. pont külön fejezetben a havi fix konstrukcióra vonatkozó rendelkezéseket rögzíti. A felperes a kölcsönszerződés megkötése előtt külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt, melyben kifejezetten nyilatkozott arról, hogy a devizaalapú finanszírozás kockázatairól a tájékoztatást megkapta, a kockázati összetevőket ismeri, és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánja venni.

A felperes által benyújtott finanszírozási kérelmet az alperesi jogelőd írásban igazolta vissza, melyben szintén szerepelt, hogy a kölcsönszerződés svájci frank alapú.

A felperes személyes nyilatkozata szerint ugyan a szerződést nem olvasta el, azonban jogi végzettséggel rendelkező házastársa állítása szerint azt elolvasta, az abban foglaltakat nem kifogásolta. Elismerte, hogy a szerződés megkötésének időpontjában is tudomással bírtak arról, hogy a svájci frank hitelkamata jóval kedvezőbb. Mindezen adatokra tekintettel az egyező akaratnyilatkozat hiánya, illetve az írásba foglalt szerződéses nyilatkozatok és a felek szerződéses akaratára közötti ellentmondás nem volt feltárható, nem került bizonyításra. Amennyiben a felperes saját maga a szerződést nem olvasta el, erre előnyök szerzése végett a Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglaltak szerint nem hivatkozhat, annak pedig a fentiek szerint nem volt jelentősége a szerződés létrejötté szempontjából, hogy a kölcsönadott összeg fedezetét az alperes milyen módon biztosította. A felek által is aláírt teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt szerződés, illetőleg annak részét képező üzletszabályzat, valamint a felperes által nem vitatottan aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az is egyértelműen megállapítható volt, hogy a felek között devizaalapú kölcsönszerződés jött létre.

A kölcsönszerződés és az Üzletszabályzat, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat az átlagos fogyasztó számára is világosan és egyértelműen rögzítette, hogy a szerződésből eredő árfolyamkockázat kizárólagosan az adóst terheli, annak felső határa nincs. Az okiratok átolvasása, áttanulmányozása esetén ezzel a felperesnek is tisztában kellett lennie. Amennyiben a felperes - habár tőle az elvárható volt - a szerződést, kockázat-feltáró nyilatkozatot nem olvasta el, nem értelmezte, úgy erre a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján jogot nem alapíthat (6/2013. Polgári jogegységi határozat).

Megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperes és az alperes a Pénzügyi Békéltető Testület előtt folyamatban volt eljárásban 2013. december 10. napján egyezséget kötött, ebben a felperes és házastársa az alperes által adott, az árfolyamváltozás következményeit is tartalmazó teljes körű elszámolást elfogadták. Amennyiben esetlegesen megállapítható lenne, hogy a felperes ténylegesen nem devizaalapú kölcsönszerződést kívánt megkötni, úgy az a szerződés megtámadására nyújtana lehetőséget a Ptk. 210. § (1) bekezdése szerint, azonban a megtámadásra nyitva álló Ptk. 236. § (1) bekezdés szerinti határidő eltelt, az egyezség megkötésével a Ptk. 236. § (4) bekezdésének rendelkezése szerint, a felperes a szerződés megtámadásáról is lemondott.

Mindezekre tekintettel a felperes szerződés létre nem jötté iránti kereseti kérelme nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a felperes érvénytelenség megállapítása iránti kereseti kérelme tekintetében is helytelenül hivatkozott az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdésében foglaltakra. Ezen rendelkezés szerint a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását az érvénytelenség okától függetlenül a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összecszerűen is megjelölt határozott kérelmet kell előterjesztenie.

A felperes érvénytelenség megállapítása iránti kereseti kérelmét a Miskolci Járásbíróságnál terjesztette elő, az érvénytelenség megállapítása mellett jogkövetkezményként a Ptk. 237. §-a szerinti elszámolás elrendelését jelölte meg, valamint kérte kötelezni az alperest 218 622 forint megfizetésére, 10. sorszám alatt a akként nyilatkozott, hogy jogkövetkezményként kizárólag a hatályossá nyilvánítás kerülhet szóba. Ekként a jogkövetkezmény tekintetében az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdésében írt jogkövetkezményt megjelölt. Az elszámolás tekintetében a felperes számot adott arról, hogy az általa megjelölt marasztalási összeg milyen elven alapuló elszámolás eredménye: álláspontja szerint a szerződés érvénytelenségére tekintettel az árfolyamkülönbözet összege, valamint az árfolyamváltozás kamata nem vehető figyelembe, ténylegesen a szerződés szerint meghatározott havi 33 382 forint összeget kell megfizetnie a szerződésben meghatározott időtartamon keresztül. Levezette, hogy ezzel ellentétben összesen 2 221 542 forintot fizetett meg, így 218 622 forint megfizetésére nem volt köteles. Az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdése szerint a felperes az ott írt elszámolásra is kiterjedő jogkövetkezmény iránti kereseti kérelmet köteles előterjeszteni, nem előírás azonban, hogy ezen elszámolás jogilag helytálló, megalapozott legyen. Figyelembe vette az ítéletábra, hogy ezen jogkövetkezmény és elszámolás iránti kereseti kérelem ismeretében a Miskolci Járásbíróság, mely akkor az eljárásra hatáskörrel rendelkezett, a felperes keresetét befogadta, több tárgyalást tartott, bizonyítást folytatott le. Erre tekintettel az eljárás későbbi szakaszában ugyanezen kereset vonatkozásában a bíróságnak már nem volt lehetősége arra, hogy a kereseti kérelmet a jogkövetkezmény iránti kereseti kérelem hiányai miatt fenn nem tartottnak tekintse.

A felperes ugyanakkor fellebbezésében érvénytelenségi hivatkozását a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában, illetőleg f) pontjára hivatkozással tartotta fenn.

A felperes az elsőfokú eljárás során a szerződés érvénytelenségét a Hpt. 213. § (1) bekezdés f) pontja alapján nem állította, fellebbezésében sem terjesztett elő arra vonatkozó jogi indoklást, hogy ezen jogszabályhely alapján a szerződés miért tekinthető érvénytelennek. A Pp. 247. §-a is, mely szerint a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet, erre tekintettel az ítéletábra a felperes ezen hivatkozását érdemben nem vizsgálta.

A felperes a fellebbezésében hivatkozott a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 4. pontjában foglaltakra, azonban ennek értelmében a bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie, a semmisség megállapíthatósága érdekében hivatalból bizonyítást nem folytathat le. A másodfokú eljárásban a bíróságnak a 4/b) pont szerint a semmisség hivatalból történő észlelése akkor kötelezettsége, ha az elsőfokú eljárás irataiból a semmisségi ok fennállása egyértelműen megállapítható. A perben becsatolt bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy a szerződés a szükséges biztosítékok meghatározását ne tartalmazná. A szerződés részét képező üzletszabályzat I.36. pontja elsődleges biztosítékként a hitelező javára a gépjárműre alapított jelzálogjogot vagy opciót nevesíti, és rendelkezik arról, hogy az elsődleges biztosíték nyújtására vonatkozó szerződés a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi, az üzletszabályzat I.37. pontja másodlagos

biztosítékként csak annyit rögzít, hogy a hitelező az elsődleges biztosítékon felül további fedezet nyújtására is kötelezheti a kölcsönbe vevőt.

Az üzletszabályzat I.36. pontja szerinti opciós szerződést pedig a felek megkötötték.

Alapos ugyanakkor a felperes fellebbezése a körben, hogy a perbeli kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközik, mivel az az ügyleti kamat százalékos mértékét nem tartalmazza.

A felek közötti kölcsönszerződés egyedi részében a kölcsön összege forintban egyértelműen rögzítésre került, rögzítésre került a rendszeres havi törlesztőrészletek száma, valamint összege is, továbbá a törlesztőrészlet forintban meghatározott összege.

Az üzletszabályzat I.15. pontja szerint a törlesztőrészlet az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességhez tartozó tőke, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege, a V.3. pont szerint a hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani, ugyanezen pont rögzíti a kamatszámítás képletét is. Mindezek alapján megállapítható, hogy a szerződésben a kamat összegszerűen a megadott adatokból kiszámítható módon meghatározott volt, a szerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelt.

A szerződés érvénytelensége esetén az 1/2010. (VI.24.) PK vélemény 7. pontja szerint a bíróság a kereseti kérelemhez kötve nincs, szabadon dönt abban a kérdésben, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. A választás során valamennyi körülményt mérlegelve az adott esetben szóba jöhető, leginkább célravezető jogkövetkezményt kell alkalmazni, azzal azonban, hogy a Kúria a devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes jogi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja szerint elsődlegesen a szerződés érvényessé nyilvánítását tartotta indokoltnak. Figyelemmel arra, hogy a felek az összes fizetendő kamat összegében, ekként a kamat mértékében ténylegesen megállapodtak, a kamat mértéke a szerződés rendelkezéseiből kiszámítható volt, a kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiánya lényegében formai hiányosság, melyet a bíróság ítéletével pótolhat akként, hogy a kölcsönszerződést az ekként kiszámított kamat mértéke mellett érvényessé nyilvánítja.

Az alperes csatolta azon táblázatot, melyben az egyedi kölcsönszerződésben rögzített adatok alapján az induló ügyleti kamat mértékét évi 16,30 %-ban meghatározta. Annak pedig a perben nincs jelentősége, hogy ezen kamatmérték meghatározására csak bonyolultabb matematikai eljárással van lehetőség. Figyelemmel arra, hogy a felperes az ezen ügyleti kamat alapján számított, általa is ismert törlesztőrészlet és THM mérték mellett a szerződést megkötötte, megállapítható, hogy szerződési akarata a fentiek szerinti ügyleti kamat mértékre is kiterjedt.

Rámutat továbbá az ítéletábra arra, hogy kölcsönszerződés tekintetében az elszámolási törvénynek megfelelő elszámolás megtörtént, ezen elszámolás pedig tartalmazza az induló kamatlábat is. A szerződésre irányadó induló ügyleti kamat mértékét is tartalmazó úgynevezett részletes elszámolás az 58/2014. (XII.17.) MNB rendelet 2. § (8) bekezdése szerint az elszámolás része, függetlenül attól, hogy annak megküldésére a pénzügyi intézmény csak a fél kérelmére volt köteles. A fogyasztó az elszámolást, így az abban rögzített induló ügyleti kamat mértékét is az elszámolási törvény 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Mivel a perbeli elszámolás felülvizsgáltként minősül, az a továbbiakban vitássá nem tehető, az elszámolási törvény 37/A. §-ában foglaltakra figyelemmel a bíróság számára az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása, az érvényessé nyilvánítás során irányadó, az abban meghatározott kamatmértéktől a bíróság nem térhet el.

Ennek megfelelően az ítéletábra a szerződés érvénytelenségét állapította meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközésre tekintettel és rendelkezett annak érvényessé nyilvánításáról.

Figyelemmel arra, hogy a felperes fellebbezésében a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és d) pontjára már nem hivatkozott, az ítéletábra ezt részletesen nem vizsgálta, rögzíti azonban, hogy a THM meghatározására a szerződéskötés időpontjában került sor a szerződésben foglalt feltételek mellett, az induló THM helytállóságát nem érinti az, ha utóbb egyes, abban figyelembe vett költségelemeket a bíróság vagy jogszabály érvénytelennek nyilvánít.

Az elszámolási törvény 4. § (1) bekezdésében vélelmet állított fel az egyoldalú kamatmódosítás tisztességtelenségéről, mely vélelmet az alperes a Magyar Állam ellen indított perben megdönteni nem tudott. Ezen tisztességtelen kikötés jogkövetkezményeinek levonása és a felek közötti elszámolás azonban az elszámolási törvénynek megfelelően megtörtént. A felperes ezen kereseti kérelme érdemben már nem volt vizsgálható.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság alperest a törzskönyv kiadására kötelező rendelkezésével kapcsolatos jogi álláspontját mindenben osztotta, azt megismételni nem kívánja. Az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel ugyanakkor szükségesnek találja rögzíteni, hogy az opciós szerződés, illetőleg az üzletszabályzat V.6. pontja nem értelmezhető akként, hogy a vételi jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidőt a szerződésben kikötött feltételtől kellene számítani, azt akként kell értelmezni, ahogyan azt az elsőfokú bíróság ítéletében megfogalmazta. Az alperes állításával ellentétben a Ptk. 374. § (2) bekezdésének kógens rendelkezése zárt opció kikötésével sem kerülhető meg.

Helytállóan utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy a felek szerződéséből, az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzatból, illetőleg opciós szerződésből nem vezethető le, hogy a felek a törzskönyv alperes általi birtokban tartását a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítékként határozták volna meg. Az üzletszabályzat VII.1. pontja kifejezetten úgy fogalmaz, hogy a hitelező a vételi jog vagy jelzálogjog és annak biztosítására kikötött elidegenítési és terhelési tilalom jogosultjaként tarthatja birtokában a törzskönyvet. A Ptk. 207. § (1) és (5) bekezdésére tekintettel annak nincs jelentősége, hogy az alperes, illetőleg alperesi jogelőd a rendelkezések megfogalmazásával milyen célt kívánt elérni.

Az alperes által hivatkozott közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII.28.) Kormányrendelet 100. § (4) bekezdése is csak azt rögzíti, hogy a törzskönyvvel jogszerűen rendelkező ügyfélnek kell tekinteni azon pénzügyi intézményeket, amelynél a törzskönyvet a jármű tulajdonosa pénzügyi követelés fejében letétbe helyezte, ha ez a rendelkezési jogot megalapozó okiratból megállapítható. Ezen rendelkezés alapján is csak akkor rendelkezik jogszerűen a törzskönyvvel a hitelező, ha a felek megállapodása erre kifejezetten kiterjed. A felek megállapodása azonban a perbeli esetben a fent kifejtettek szerint csak az opciós szerződéssel összefüggően, a vételi jog gyakorlására nyitva álló időtartamon belül terjed ki arra, hogy a hitelező a törzskönyvet a birtokában tarthassa, ezt követően ilyen megállapodás a felek között nem volt, ezért a 326/2011. (XII.28.) Kormányrendelet 100. § (4) bekezdése szerint sem jogosult az alperes a törzskönyv birtokban tartására.

Az elsőfokú bíróság ugyanakkor tévedett a pertárgyérték meghatározása során, ezért az illetékkel kapcsolatos, illetőleg perköltség megfizetésére vonatkozó rendelkezése is téves. A perben látszólagos és valóságos tárgyi keresethalmazat állt fenn. Látszólagos keresethalmazatként kérte a felperes a szerződés létre nem jöttének, illetőleg érvénytelenségének megállapítását. E körben az illeték kiszabásának alapja, a pertárgy értéke a magasabb összeg, jelen esetben a szerződés létre nem jöttének megállapításával kapcsolatosan a teljes szerződéses érték, azaz 1 376 000 forint. Ezen keresettel valóságos keresethalmazatban áll az ingó - törzskönyv - kiadása iránti kereseti kérelem,

mely tekintetében a per tárgyának értéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés b) pontja szerint 600 000 forint.

Az alperes az ingó kiadása iránti kereseti kérelem tekintetében teljes egészében pervesztes lett, így az ezzel kapcsolatos illetéket viselni köteles. Az ítéletábra a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelem tekintetében a felperesi pernyertesség arányát 10%-ban határozta meg, így az alperes illeték fizetési kötelezettségét 44 250 forintra felemelte. A felperes a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresettel felmerült illeték 90%-át, azaz 74 300 forint illetéket köteles megfizetni.

Az elsőfokú eljárásban felmerült perköltség megfizetéséről az ítéletábra a Pp. 81. § (1) bekezdés második mondatára figyelemmel rendelkezett akként, hogy azt a felek maguk kötelesek viselni.

Mindezek alapján az ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, míg ezt meghaladóan helybenhagyta.

A felperes fellebbezése csupán elenyésző mértékben vezetett eredményre, mely a felperes fizetési kötelezettségét nem befolyásolta, míg az alperes fellebbezése eredménytelen maradt, ezért az ítéletábra a Pp. 81. § (1) bekezdésre tekintettel akként rendelkezett, hogy a másodfokú eljárással felmerült költségeiket a felek maguk kötelesek viselni.

A fentiek szerint megállapított pertárgyértékre tekintettel a felperes által lerótt fellebbezési illeték ugyanakkor nem felelt meg az Itv. 46. § (1) bekezdésében írtaknak, az ítéletábra kötelezte a különbözet megfizetésére.

Debrecen, 2018. január 25.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -